

Jubileusz Profesora Ernsta Eichlera

W tym roku obchodzi swoje osiemdziesiąte urodziny wybitny niemiecki slawista, Profesor Ernst Eichler. Całe życie poświęcił badaniu słowiańskiej onomastyki. Zrekonstruował i opisał kilkadziesiąt nazw miejscowych znajdujących się na terenie Saksonii, pieczołowicie odtwarzając ich etymologię.

Profesor E. Eichler studiował slawistykę i germanistykę na Uniwersytecie w Lipsku. Nad jego slawistycznym rozwojem naukowym pieczę sprawował inny wybitny slawista niemiecki, prof. Reinhold Olesch. To on zwrócił uwagę Profesora na słowiańskie pochodzenie nazw miejscowych na terenach historycznych Łużyc. W wyniku tej współpracy już w 1955 roku prof. E. Eichler przystąpił do obrony pracy doktorskiej zatytułowanej *Die Orts- und Flußnamen der Kreise Delitzsch und Eilenburg*. Po obronie swoje badania onomastyczne kontynuował i pogłębiał, co znalazło wyraz w kolejnej monografii *Studien zur Frühgeschichte slawischer Mundarten zwischen Saale und Neiße*. Na jej podstawie uzyskał stopień doktora habilitowanego w roku 1961. Cały ten czas pracował w Instytucie Sławistyki Uniwersytetu w Lipsku (Institut für Slawistik an der Universität Leipzig), gdzie oprócz prowadzenia badań naukowych opiekował się również bohemistyką jako kierunkiem studiów, dlatego władze uczelni w uznaniu jego zasług na polu naukowym i zgodnie z zainteresowaniami dydaktycznymi Profesora w 1975 roku wystąpiły z wnioskiem o nadanie Mu tytułu profesora w zakresie językoznawstwa czeskiego (Professor für Tschechische Sprache). Równolegle do pracy na Uniwersytecie Profesor udzielał się w pracach Saksońskiej Akademii Nauk, gdzie kierował i kieruje nadal zespołem opracowującym słowiański atlas onomastyczny. Stworzył lipską szkołę onomastyczną, wysoko sytuując ten ośrodek wśród międzynarodowych ośrodków onomastycznych. W latach osiemdziesiątych nawiązał współpracę z Brnem (z prof. Rudolfem Šrámkem), Opolem (z prof. Henrykiem Borkiem) i Bratysławą (z prof. M. Majtánem), tworząc cze-

sko-słowacko-polsko-niemiecki zespół badawczy, który organizował konferencje onomastyczne na przemian w Lipsku, Brnie, Bratysławie i w Opolu.

Należy tu dodać, że prof. E. Eichler mocno angażował się w rozwój miejscowych środowisk bohemistycznych i slawistycznych, wspierał je w wieloraki sposób: umożliwiał młodym adeptom bohemistyki – i w ogóle slawistyki – opolskiej udział w konferencjach w Niemczech, publikowanie w niemieckich czasopismach, a także odbywanie staży naukowych i pozyskiwanie stypendiów w niemieckich ośrodkach slawistycznych.

Profesor Ernst Eichler bierze udział także w pracach wielu towarzystw naukowych, z których najważniejszymi są Międzynarodowy Komitet Sławistów (MKS) oraz międzynarodowe towarzystwo onomastyczne ICOS. Bierze udział zarówno w międzynarodowych kongresach slawistów, jak i w międzynarodowych kongresach onomastów (*International Congress of Onomastic Sciences*), był też prezydentem XIV Międzynarodowego Kongresu Onomastycznego w Lipsku w roku 1984 (pierwszy odbył się w Paryżu w 1938 r.). Jest również członkiem Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Zabiegał także o ukazywanie się slawistycznych czasopism w Niemczech i w Polsce (por. „Onomastica Slavogermanica”, „Namenkundliche Forschungen”).

Efekty dociekań badawczych Profesora E. Eichlera stanowią obecnie setki publikacji: prac zwartych, opracowań redakcyjnych, studiów i szkiców naukowych. *Gros* z nich jest poświęconych onomastyce słowiańskiej. Podstawowym opracowaniem jest czterotomowa praca *Slawische Ortsnamen zwischen Saale und Neiße: ein Kompendium* (Domowina-Verlag, Bautzen 1987–2009), w której opisano słowiańską etymologię wielu nazw, występujących się na terenie Niemiec. Pracę tę poprzedziły krótkie studia jednostkowe (np. *Historische Sprachräume an der westlichen Peripherie des Westslawischen im Lichte der Onomastik*. In: *Vlastné mená v jazyku a spoločnosti*, ed. J. Krško, M. Majtán, Bratislava 2000; *Über Systemdiagnose in der Onomastik*, [w:] *Onymische Systeme*, Hradec Králové 1993; *Über die Zukunft des slawischen onomastischen Atlases*. „Acta onomastica” 1995; *Methoden und Probleme der Namenlexikographie: Slavisch und Deutsch-Slavisch*. „Namenforschung. Ein internationales Handbuch zur Onomastik” 1995; *Slawische Namengeographie: Der Slawische Onomastische Atlas*, „Namenforschung. Ein internationales Handbuch zur Onomastik” [Berlin] 1996 i inne).

Wiele prac Profesor E. Eichler poświęcił czesko-niemieckim kontaktom językowym, w głównej mierze onomastycznym. Przytoczę tutaj jedynie kilka: *Überlegungen zum deutsch-tschechischen Sprachkontakt* (w: *Slavistische Studien zum 11. internationalen Slavistenkongress in Pressburg*, red. K. Gutschmidt, H. Keipert, H. Rothe, Köln 1993); *Über westslawische Toponyme mit dem Suffix -ar* („Slavica Slovaca” 1995), *Leipzig und Prag – eine Brücke in der Entwicklung der Slavistik* (w: *Das slawische Phänomen*, red. K. Mácha, Praha 1996) czy *Wissenschaftsdialog um die Jahrhundertwende: Wilhelm Streitberg [1864–1925] und Josef Zubatý [1855–1931]*

(w: *Slawistyka niemiecka a kraje słowiańskie*, Warszawa 1998), *Deutsch-tschechischer Wissenschaftsdialog im Lichte der Korrespondenz zwischen Wilhelm Streitberg und Josef Zubatý 1891–1915* (współautor G. Schröter, München 1999), *Tschechisch-deutsche Sprach- und Kulturbeziehungen zu Beginn des dritten Jahrtausends (statt eines Vorworts)* (w: *Selecta Bohemico-Germanica. Tschechisch-deutsche Beziehungen im Bereich der Sprache und Kultur*, Münster 2003) itd.¹

Trudno przecenić tak ogromną pracę badawczą. Trudno też ją dokładnie opisać. Jest zbyt obszerna i obejmuje zbyt wiele nurtów badawczych. Jest jednak zawsze aktualna i wysoko ceniona przez językoznawców. To przyczyniło się do przyznania Profesorowi E. Eichlerowi wielu wyróżnień, np. w 1998 roku nagrody im. Eike von Repgow czy w 1993 roku *Doktoratu Honoris Causa* Uniwersytetu J. A. Komeńskiego w Bratysławie. Życzymy więc Panu Profesorowi zdrowia i dalszych sił, aby nie tylko kontynuował swoje badania onomastyczne, ale także wytyczał dalsze drogi dla młodych slawistów.

Mieczysław Balowski, Poznań

¹ Dalsze informacje znajdują się w artykule wstępnym w pracy zbiorowej *Festschrift zu Ehren von Prof. Dr. Ernst Eichler* pod red. K. Hengsta i D. Krüger, Lipsk 2005.